

Forskrift om opptak til høyere utdanning

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 31. januar 2007 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler §3-6, § 3-7 og § 4-9, jf. delegeringsvedtak 7. oktober 2005 nr. 1107.

Kapittel 1. Virkeområde

§ 1-1. Virkeområde

- (1) Forskriften gjelder for opptak til grunnutdanninger ved institusjoner under lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler. Forskriftens kapittel 6 om politiattest gjelder for opptak til høyere utdanning, jf. lov om universiteter og høyskoler § 4-9.
- (2) Med grunnutdanning menes utdanninger som normalt bygger på videregående opplæring og som ikke bygger på eller har annen høyere utdanning som del av opptakskrav.
- (3) Det er normalt krav om generell studiekompetanse for opptak til all grunnutdanning der det ikke er fastsatt unntak, jf. kapittel 3 i denne forskriften. I tillegg til kravet om generell studiekompetanse har departementet fastsatt spesielle opptakskrav for enkelte utdanninger, jf. kapittel 4.
- (4) Forskriften, med unntak av kapittel 6 om politiattest, gjelder ikke ved innpassing etter første studieår i flerårige profesjonsutdanninger, for opptak til utdanning som bygger på grunnutdanning, «profesjonsdelen» av utdanning og etter- og videreutdanning. For slike utdanninger har institusjonene fullmakt til selv å fastsette opptakskrav og rangeringsregler dersom departementet ikke har fastsatt slike i annen forskrift eller rammeplan.
- (5) Departementet kan unnta enkeltstudier fra reglene i denne forskriften.
- (6) Forskriften gjelder også, med visse unntak, jf. forskriftens § 8-1, for klager over enkeltvedtak i den nasjonale opptaksmodellen (NOM) for grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler som organiseres av Samordna opptak (SO).

Kapittel 2. Generell studiekompetanse

§ 2-1. Generell studiekompetanse – Kunnskapsløftet

- (1) Det generelle grunnlaget for opptak til universiteter og høyskoler (generell studiekompetanse) skal normalt være:
Vitnemål om bestått norsk treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse,
eller
fylt 23 år i løpet av opptaksåret og kan dokumentere minimum fem års fulltids arbeidserfaring og/eller utdanning (23/5-søkere). Omsorgsarbeid og militær førstegangstjeneste eller siviltjeneste kan også regnes som arbeidserfaring. Som utdanning gjelder bestått årstrinn i videregående opplæring, godkjent årskurs fra folkehøyskole, og/eller eksamen fra studium av minst ett års varighet.
For begge alternativene over kreves følgende fag fra videregående opplæring som må være dekket innenfor, eller tatt i tillegg til kravene over:
 - norsk 393 timer
 - engelsk 140 timer

- matematikk 224 timer
- naturfag 140 timer
- samfunnsfag 84 timer
- historie 140 timer

Fagene er oppgitt med samlet omfang i timer (60 minutters enheter). Fagene må være bestått med karakteren 2 eller bedre.

(2) For søkere som har bestått norsk 309 timer og samisk/finsk 309 timer og historie 113 timer, gjelder ikke kravet om norsk 393 timer og kravet om historie 140 timer.

(3) Opptaksorganet har plikt til å vurdere om annen utdanning eller dokumentasjon av kunnskaper kan godkjennes som likeverdig. Departementet kan gi nærmere regler.

(4) Søkere med generell studiekompetanse på grunnlag av videregående opplæring eller tidligere ordninger før Kunnskapsløftet, skal fortsatt ha generell studiekompetanse, jf. overgangsbestemmelsen i § 9-1.

§ 2-2. Utenlandsk utdanning

(1) Søkere med 3-årig videregående utdanning fra de andre nordiske landene er kvalifisert for opptak uten tilleggskrav i norsk når den videregående utdanningen gir generelt opptaksgrunnlag til universiteter og høyskoler i de respektive landene.

(2) Søkere som har utenlandsk utdanning fra land utenfor Norden, må dokumentere bestått utdanning på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring som gir generell studiekompetanse, og i tillegg dokumentere kunnskaper i norsk med én av følgende prøver:

1. Bestått norsk med 393 timer fra videregående opplæring.
2. Bestått eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene.
3. Bestått eksamen fra 1-årig høyskolestudium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter.
4. Test i norsk, høyere nivå, («Bergenstesten») med minimum 450 poeng.

(3) Universitetet eller høyskolen kan godta annen dokumentasjon av norskkunnskaper. Søkere som for eksempel vil dokumentere norskkunnskaper med norsk eller et annet nordisk språk som morsmål, må normalt dokumentere at de har hatt opplæring i morsmålet på minst norsk/nordisk grunnskolenivå.

(4) Søkere med diplom fra International baccalaureate (IB) fyller kravene til generell studiekompetanse. Dette gjelder også norskkravet, dersom søkere har tatt norsk A eller norsk B på minst lavere nivå ("standard level"), eller som oppfyller kravene i tredje ledd.

(5) Kravene til norskkunnskaper gjelder ikke for søkere som skal tas opp til fremmedspråklige utdanningsprogram, og studenter som deltar i internasjonale utvekslingsprogram.

§ 2-3. Opptak på grunnlag av fullført høyere utdanning

Søkere som er tatt opp til høyere utdanning på grunnlag av regler om unntak fra kravet om generell studiekompetanse, jf. kapittel 3, og som har bestått en slik utdanning på minst ett år (60 studiepoeng), får generell studiekompetanse under forutsetning av at de også oppfyller kravet om norsk, jf. § 2-1, dog slik at søkere fra land utenom Norden kan dokumentere norskkunnskaper etter bestemmelsene i § 2-2.

§ 2-4. Opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning

Søkere som har fullført 2-årig fagskoleutdanning godkjent etter lov 20. juni 2003 nr 56 om fagskoleutdanning, får generell studiekompetanse under forutsetning av at søkerne også oppfyller kravet om norsk, jf. § 2-1, dog slik at søkere fra land utenom Norden kan dokumentere norskkunnskaper etter bestemmelsene i § 2-2.

Kapittel 3. Unntak fra krav om generell studiekompetanse

§ 3-1. Realkompetanse

- (1) Søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret og som ikke har generell studiekompetanse, har krav på å få vurdert om de er kvalifiserte for et bestemt studium på grunnlag av realkompetanse.
- (2) Realkompetanse er kunnskaper søkeren har fått gjennom yrkespraksis, ubetalt arbeid, organisasjonsarbeid, utdanning eller på annen måte.
- (3) Utdanningsinstitusjonen må vurdere kvalifikasjonene i forhold til det faget som søkeren ønsker å studere, og finne fram til egnede og hensiktsmessige framgangsmåter for slike vurderinger. Søkeren må ha nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet uten å ha generell studiekompetanse.

§ 3-2. Dispensasjon

- (1) Institusjonene kan i særskilte tilfeller gjøre unntak fra kravet om generell studiekompetanse for søkere under 25 år. Vilkåret for slik dispensasjon er at søkeren kan dokumentere at det ikke har vært mulig, på grunn av varig sykdom, funksjonshemming eller lignende, å tilfredsstille enkelte av de kravene som normalt blir stilt for å bli tilkjent generell studiekompetanse.
- (2) Utdanningsinstitusjonen må vurdere kvalifikasjonene i forhold til det faget som søkeren ønsker å studere, og finne fram til egnede og hensiktsmessige framgangsmåter for slike vurderinger. Søkeren må ha nødvendige faglige forutsetninger for å gjennomføre det aktuelle studiet uten å ha generell studiekompetanse.

§ 3-3. Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning

Institusjoner kan ta opp søkere som ikke oppfyller kravene til generell studiekompetanse til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning, jf § 2-1 første ledd, og § 4-1 bokstav d), nr. 4. Det forutsettes at søkerne har relevant fagbrev eller svennebrev.

§ 3-4. Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte arkitektur og tekniske fag

Det gjøres unntak fra kravet om generell studiekompetanse for følgende studier:

- *Integrert masterstudium i teknologiske fag, 3-årig ingeniørutdanning og maritime fag*
Unntak fra kravet om generell studiekompetanse gjelder for søkere som har bestått 1-årig forkurs for ingeniør- og maritim høyskoleutdanning eller 2-årig teknisk fagskole etter ordninger fastsatt før departementet fastsatte rammeplan 1998/1999.

- *Arkitektutdanning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet*
Unntak fra kravet om generell studiekompetanse gjelder for søkere som har bestått 2-årig teknisk fagskole etter ordninger fastsatt før departementet fastsatte rammeplan 1998/1999.

- *Matteknologiutdanning*
Unntak fra kravet om generell studiekompetanse gjelder for søkere som har bestått 1-årig forkurs for ingeniør- og maritim høyskoleutdanning eller 1-årig tilpassningskurs, eller 2-årig teknisk fagskole etter ordninger fastsatt før departementet fastsatte rammeplan 1998/1999.

- *2-årig ingeniørutdanning* Studiet er tilpasset søkere som har bestått 2-årig teknisk fagskoleutdanning fra relevant linje.

§ 3-5. Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte språkfag

- *Samisk semesteremne og samisk nybegynnerkurs*

Unntak fra kravet om generell studiekompetanse og spesielle opptakskrav fastsatt under § 4-1 bokstav j) punkt 8 gjelder for søkere som har samisk tilknytning etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *Finsk semesteremne*

Unntak fra kravet om generell studiekompetanse gjelder søkere som har finsk tilknytning etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

§ 3-6. Unntak fra kravet om generell studiekompetanse for opptak til enkelte kunstfag

Unntak fra kravet om generell studiekompetanse gjelder for søkere som fyller spesielle faglige krav fastsatt av institusjonen ved opptak til følgende utdanninger og/eller institusjoner (jf. § 4-1):

- *Kunsthøyskolene*
- *Folkekunst og folkemusikk* ved Høgskolen i Telemark
- *Kunstfaglig utdanning* ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- *Studier i utøvende og skapende musikk*
- *Studium i folkedans* ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- *Forfatterstudium* ved Høgskolen i Telemark
- *Scenekunstutdanning* ved Høgskolen i Østfold
- *Studium i duodji 1* ved Samisk høgskole
- *Studium* ved Den norske balletthøgskole.

Kapittel 4. Spesielle opptakskrav

§ 4-1. Spesielle opptakskrav i tillegg til generell studiekompetanse

(1) I tillegg til kravet om generell studiekompetanse har departementet fastsatt spesielle opptakskrav for studier og fagområder jf. §§ 4-1 til 4-10. Fagkravene refererer i hovedsak til norsk videregående opplæring, studieforbereende utdanningsprogram. Fagkravene må være bestått.

(2) Opptaksorganet har plikt til å vurdere om annen utdanning eller dokumentasjon av kunnskaper kan godkjennes som likeverdige. Departementet kan gi nærmere regler.

§ 4-2. Spesielle opptakskrav til enkelte helse- og veterinærfag

- *Medisin, odontologi, ernæring og farmasi*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2) og Fysikk 1 og Kjemi (1+2)

- *Bioingeniørutdanning og Reseptarutdanning*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2) og Fysikk 1 eller Biologi 1 eller Kjemi 1

- *Ortopediingeniørutdanning*

Matematikk (R1+R2) og Fysikk 1

- *Tannteknikerutdanning*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2) eller Fysikk 1 eller Kjemi 1

- *Veterinærmedisin*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2) og Kjemi (1+2)

§ 4-3. Spesielle opptakskrav til informatikk, realfag, natur- og miljøfag

- *Informatikkutdanning*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2)

- *Integrerte masterstudier i informatikk* ved Universitetet i Oslo, studieretningene *Nano- og mikroelektronikk, Avbildning, Robotikk, Simulering og visualisering*

Matematikk (R1+R2) og Fysikk 1

- *Realfag, natur- og miljøfag*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2) og Matematikk (R1+R2) eller Fysikk (1+2) eller Kjemi (1+2) eller Biologi (1+2) eller Informasjonsteknologi (1+2) eller Geofag (1+2) eller Teknologi og forskningslære (1+2)

§ 4-4. Spesielle opptakskrav til arkitektur- og teknologiske fag

- *Arkitektutdanning* ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Matematikk (R1+R2) og Fysikk 1.

Søkere med 2-årig teknisk fagskole etter rammeplan fastsatt av departementet 1998/1999 må dokumentere kunnskaper tilsvarende Matematikk R2.

- *Arkitektutdanning* ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og Bergen arkitektskole
Søkeren må bestå opptaksprøve etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *Integrert masterstudium i teknologiske fag*

Matematikk (R1+R2) og Fysikk 1.

Søkere med 2-årig teknisk fagskole etter rammeplan fastsatt av departementet 1998/1999 må dokumentere kunnskaper tilsvarende Matematikk R2.

Søkere med bestått 1-årig forkurs for ingeniørutdanning og maritim høyskoleutdanning fyller fagkravene for opptak uten hensyn til de spesielle kravene som er fastsatt her.

- *3-årig ingeniørutdanning*

Matematikk (R1+R2) og Fysikk 1.

Søkere med 2-årig teknisk fagskole etter rammeplan fastsatt av departementet 1998/1999 eller bestått 1-årig forkurs for ingeniørutdanning og maritim høyskoleutdanning fyller kravene for opptak uten hensyn til de spesielle kravene som er fastsatt her.

Søkere med nyere godkjent teknisk fagskoleutdanning må dokumentere tilsvarende kunnskaper.

For søkere med generell studiekompetanse som blir tatt opp til treterminordning og for søkere som tas opp til spesielt tilrettelagt ingeniørutdanning med grunnlag i fagbrev/svennebrev, jf § 3-3, gjelder ikke det spesielle opptakskravet ovenfor.

- *2-årig ingeniørutdanning*

Søkere må dokumentere toårig teknisk fagskoleutdanning fra relevant linje.

§ 4-5. Spesielle opptakskrav til enkelte økonomiske og administrative fag

- *Integrert masterstudium i økonomisk/administrative fag og i samfunnsøkonomi*

Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2)

- *Kostøkonomutdanning*

Fagbrev som institusjonskøkk eller tilsvarende.

§ 4-6. Spesielle opptakskrav til enkelte hotell- og reiselivsfag

- *Hotelladministrasjon*

Søkere må dokumentere 1 år relevant praksis.

- *Kjøkken- og restaurantledelse*

Fagbrev som kokk, institusjonskokk eller servitør. Andre fag-/svennebrev fra utdanningsprogram for restaurant- og matfag kan vurderes.

§ 4-7. Spesielle opptakskrav til pedagogiske fag

- *Allmennlærerutdanning og 5-årig integrert lærerutdanning*

Søkeren må dokumentere minimum 35 skolepoeng og et gjennomsnitt på minimum karakteren 3,0 i norsk (393 timer) og 3,0 i matematikk (224 timer). For søkere til allmennlærerutdanning ved Samisk høgskole, gjelder i tillegg krav fastsatt i § 4-10. For søkere som har samisk som førstespråk eller andrespråk gjelder karakterkravet i norsk for gjennomsnittet av karakterene i norsk (309 timer) og samisk (309 timer). For søkere som har norsk tegnspråk eller finsk som andrespråk, gjelder karakterkravet i norsk gjennomsnittet av karakterene i første- og andrespråk.

- *Allmennlærerutdanning med musikk*

Søkeren må, i tillegg til kravene i første kulepunkt, dokumentere kunnskaper og ferdigheter i musikk etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *Allmennlærer- og førskolelærerutdanning med sørsamisk*

Søkeren må dokumentere kunnskaper i sørsamisk språk etter nærmere regler fastsatt av institusjonen. For allmennlærerutdanning gjelder i tillegg kravene i første kulepunkt.

- *Faglærerutdanning i formgivning, kunst og håndverksfag*

Søkeren må dokumentere kunnskaper og ferdigheter i formgivingsfag eller kunstfag etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *Faglærerutdanning i musikk, dans og drama og annen grunnutdanning i musikk, dans og drama som er pedagogisk rettet*

Søkeren må dokumentere kunnskaper og ferdigheter i musikk, dans eller drama etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *Yrkesfaglærerutdanning*

Fag-/svennebrev eller annen fullført og bestått 3-årig yrkesutdanning i skole fra videregående opplæring og 2 års relevant praksis etter avsluttet utdanning. I de tilfeller der det kreves autorisasjon for å praktisere i yrket, kreves det også autorisasjon for opptak til yrkesfaglærerutdanningen.

§ 4-8. Spesielle opptakskrav til enkelte språkfag

Ved Høgskolen i Agder:

- *Oversetting og interkulturell kommunikasjon - Engelsk*

Engelske programfag (140 timer+140 timer)

- *Oversetting og interkulturell kommunikasjon - Fransk*

Fransk nivå II

- *Oversetting og interkulturell kommunikasjon - Tysk*

Tysk nivå II

§ 4-9. Spesielle opptakskrav til enkelte kunstfag

Ved opptak til følgende utdanninger må søkeren bestå opptaksprøve etter nærmere regler fastsatt av institusjonen:

- *Studier ved Kunsthøgskolen i Bergen*
- *Studier ved Kunsthøgskolen i Oslo*
- *Scenekunstutdanning ved Høgskolen i Østfold*
- *Studier i utøvende og skapende musikk*

- *Musikkvitenskap* ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet og Universitetet i Oslo
- *Kunstfaglig utdanning* ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
- *Forfatterstudium*
- *Studieprogram i kunst, medier og kommunikasjon - dansevitenskap*
- *Studier* ved Den norske balletthøyskole.

§ 4-10. Spesielle opptakskrav til diverse fag

• *Spesialtilpasset høyskoleutdanning for døve* ved Høgskolen i Sør-Trøndelag
Søkere må dokumentere ferdigheter i norsk tegnspråk etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *Medieteknikkuttanning, programproduksjonsutdanning og film- og fjernsynsutdanning* ved Høgskolen i Lillehammer

Søkere må dokumentere kunnskaper i form av innsendt arbeid og bestå opptaksprøve etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

• *Kulturprosjektledelse og Prosjektledelse for fjernsyn* ved Høgskolen i Lillehammer
Søkeren må dokumentere kunnskaper i form av innsendt arbeid og bestå opptaksprøve etter nærmere regler fastsatt av institusjonen

- *Studium* ved Samisk høyskole

Søkeren må dokumentere kunnskaper i samisk språk etter nærmere regler fastsatt av institusjonen.

- *2-årig trafikklærerutdanning*

Søkeren må ha hatt gyldig førerkort klasse B (personbil) sammenhengende de siste tre årene.

Søkere til følgende institusjoner må bestå opptaksprøve etter nærmere regler fastsatt ved institusjonen

- *Fotojournalistutdanning* ved Høgskolen i Oslo
- *Animasjon* ved Høgskolen i Volda
- *Studium* ved Norges idrettshøgskole
- *Industridesign* ved Arkitektur- og designhøgskolen
- *Produktdesignutdanning* ved Høgskolen i Akershus
- *Studier* ved Rudolf Steinerhøyskolen

§ 4-11. Desentralisert utdanning og deltidsutdanning

For opptak til desentralisert og/eller deltidsutdanning kan institusjonene fastsette spesielle opptakskrav i form av relevant yrkeserfaring og arbeidstilknytning i studietiden. For opptak til deltidsstudium kan det i tillegg stilles krav om tilknytning til utdanningsstedet.

Kapittel 5. Opptak på visse vilkår (Betinget opptak)

§ 5-1. Opptak på visse vilkår

(1) Søkere som på grunn av spesielle omstendigheter ikke kan avlegge eksamen i videregående opplæring, og som derfor ikke kan få dokumentasjon for bestått opplæring som normalt er krav for opptak til institusjoner som omfattes av denne forskrift, kan få opptak til høyere utdanning på visse vilkår. Søkeren får opptak til høyere utdanning på vilkår av at han/hun består eksamen i ett eller flere fag i videregående opplæring i løpet av første semester etter opptak. Det er en forutsetning at søkeren har karakteren 2 eller bedre i

standpunkt karakter i det faget han/hun ikke har avlagt eksamen i, og at søkeren ikke allerede har avsluttende vurdering i faget.

(2) Med særskilte forhold menes her sykdom, ulykker eller dødsfall i nær familie. Dersom det foreligger andre særskilte forhold, kan opptaksorganet gi opptak på visse vilkår. Særskilte forhold må dokumenteres ved attest fra lege, annet helsepersonell, politi eller tilsvarende.

(3) Søkere som har fått opptak på visse vilkår, kan ikke få reservert studieplass til senere opptak.

(4) Studenter med opptak på visse vilkår som ikke fyller opptakskravene innen den fastsatte fristen, mister studieplassen og studieretten.

(5) Studenter som avlegger eksamen i et studium de har fått opptak til på visse vilkår, får ikke denne eksamenen godkjent som bestått uten at opptakskravet er oppfylt.

(6) Den utdanningsinstitusjon som gir opptak på visse vilkår, skal så langt det er mulig og rimelig, legge til rette for at studenten både kan gå opp til utsatt eksamen i videregående opplæring, og gjennomføre det studiet de på visse vilkår er gitt opptak til. Dersom institusjonen ikke finner å kunne legge til rette på denne måten, skal studenten få forlenge opptaket på visse vilkår til neste gang det blir arrangert utsatt eksamen i det aktuelle faget i videregående opplæring.

Kapittel 6. Politiattest ved opptak til høyere utdanning

Bestemmelser om politiattest vil bli fastsatt senere.

Kapittel 7. Rangering av søkere ved opptak

§ 7-1. Generelt om rangering og kvoter

(1) Opptak til studier skjer på grunnlag av rangering innenfor kvoter. Kvote er et bestemt antall eller en bestemt andel av studieplassene som fordeles blant søkere som tilfredsstiller nærmere bestemte krav.

(2) Alle kvalifiserte søkere som innen fastsatte frister for opptaket dokumenterer at de oppfyller tilhørighetskriteriene for en kvote, konkurrerer om studieplass i kvoten.

(3) Grunnlaget for rangering er den dokumentasjon som kvalifiserer søkeren for et studium.

(4) Søkere med høy poengsum rangeres foran søkere med lav poengsum. Søkere med lik poengsum i en kvote rangeres etter alder.

(5) 10 dager etter studiestart kan den enkelte institusjon, dersom det har vist seg umulig å innkalle søkere i samsvar med rangeringslister, tilby ledige studieplasser til kvalifiserte søkere uten hensyn til rangeringen for øvrig.

§ 7-2. Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

(1) Kvote for førstegangsvitnemål omfatter søkere som ikke fyller mer enn 21 år i opptaksåret og som har fått utstedt førstegangsvitnemål etter tre år i videregående opplæring etter bestemmelser fastsatt i *forskrift til lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa*. Kvoten omfatter også søkere som ikke fyller mer enn 21 år i opptaksåret og som har oppnådd generell studiekompetanse på bakgrunn av vitnemål fra yrkesfag samt fagkravene i § 2-1.

(2) Søkere i kvote for førstegangsvitnemål rangeres på grunnlag av bestemmelsene i § 7-5, § 7-8, § 7-9 eller etter §§ 7-13 og 7-14.

(3) 50 % av studieplassene skal tilbys søkere i kvote for førstegangsvitnemål.

(4) Søkere som fyller kriteriene for opptak i kvote for førstegangsvitnemål, men som ikke får tilbud om studieplass, konkurrerer videre i ordinær kvote.

(5) Departementet kan unnta enkelte studier fra kravet om kvote for førstegangsvitnemål.

§ 7-3. Spesielle kvoter

(1) Når særskilte forhold gjør det ønskelig, kan departementet fastsette spesielle kvoter for enkelte utdanninger. Spesielle kvoter har andre tilhørighetskriterier enn kvote for førstegangsvitnemål.

(2) Departementet kan i særskilte tilfeller fastsette kvote for førstegangsvitnemål innenfor en spesiell kvote.

(3) Departementet kan fastsette avvikende rangeringsregler for spesielle kvoter, herunder regler for tildeling av særlige tilleggspoeng.

(4) Søkere som fyller kriteriene for opptak i en spesiell kvote, men som ikke får tilbud om studieplass, konkurrerer eventuelt videre i kvote for førstegangsvitnemål og deretter i ordinær kvote, jf. § 7-2.

§ 7-4. Poengberegning av søkere med mer enn ett grunnlag for rangering

Søkere som fyller kravene til generell studiekompetanse både som 23/5-søker og på grunnlag av 3-årig videregående opplæring eller tilsvarende, jf. § 2-1, skal poengberegnes etter begge disse grunnlagene for rangering. Ved rangering som 23/5-søker kan det for disse søkerne inngå fag fra beståtte vitnemål eller kompetansebevis som er nødvendig for at søkeren skal bli kvalifisert for et studium, og fag som kan gi tilleggspoeng. Lærestedet skal bruke den poengberegningen som gir høyest rangering.

§ 7-5. Karakterpoeng for søkere med 3-årig videregående opplæring

(1) Alle fag med tallkarakterer som inngår i grunnlaget for rangering, skal regnes med i beregningen av karakterpoeng.

(2) Karakterpoeng er gjennomsnittet av samtlige tallkarakterer, med to desimaler, multiplisert med 10.

(3) Departementet kan fastsette omregningsregler for søkere med International Baccalaureate Diploma, fransk baccalauréat og søkere med videregående opplæring fra utlandet.

(4) For søkere med vitnemål fra norsk gymnas med bokstavkarakterer gjelder fastsatt omregningstabell, jf. § 9-2.

§ 7-6. Karakterpoeng for 23/5-søkere

(1) Karakterpoengene regnes ut på grunnlag av de fagene som dekker generelle og spesielle opptakskrav og de fagene som gir tilleggspoeng.

(2) Karakterpoengene regnes ut som gjennomsnittet av samtlige tallkarakterer med to desimaler, multiplisert med 10.

(3) Søkere som tilfredsstillt ett eller flere generelle eller spesielle fagkrav for opptak på grunnlag av annen utdanning eller dokumentasjon av kunnskaper enn fagene bestått i norsk videregående opplæring, skal rangeres etter § 7-12.

§ 7-7. Karakterforbedringer

Ved beregning av karakterpoeng utenom kvote for førstegangsvitnemål skal karakterforbedringer erstatte tidligere karakter(er) i samme fag.

§ 7-8. Tilleggs poeng for realfag

(1) Det gis inntil 4 tilleggs poeng for realfag (realfags poeng). Det kan ikke gis dobbel uttelling for fag som overlapper hverandre.

(2) Alle programfag i programområde for realfag med et omfang på 140 timer gir 0,5 realfags poeng, bortsett fra Matematikk R2 og Fysikk 2 som gir 1,0 realfags poeng.

(3) Søkere med studieforberedende Vg3 i utdanningsprogram for naturbruk får 0,5 realfags poeng.

(4) Søkere med vitnemål fra annen videregående opplæring som er offentlig godkjent kan få inntil 4 realfags poeng når det i deres utdanning inngår fagkombinasjoner som må anses likeverdige med de realfag i norsk videregående opplæring som gir rett til tilleggs poeng.

(5) Søkere med IB-diplom får 0,5 realfags poeng for matematikk, biologi, fysikk og kjemi tatt på lavere nivå ("Standard Level"), 1,0 realfags poeng for biologi og kjemi tatt på høyere nivå ("Higher Level"), og 1,5 realfags poeng for matematikk og fysikk tatt på høyere nivå ("Higher Level").

(6) Søkere med vitnemål fra fransk baccalauréat får realfags poeng som følger:

- Bestått Linje S Scientifique gir 3,0 realfags poeng

- Bestått Linje ES Economique gir 0,5 realfags poeng

(7) Poengberegnete søkere med opptaksgrunnlag fra utlandet for øvrig, kan gis inntil 4 realfags poeng når det i deres utdanning inngår fagkombinasjoner som må anses likeverdige med de realfag i norsk videregående opplæring som gir rett til tilleggs poeng.

(8) Poengberegnete søkere med opptaksgrunnlag fra videregående opplæring før Kunnskapsløftet, kan gis inntil 4 realfags poeng når det i deres utdanning inngår fagkombinasjoner som må anses likeverdige med de realfag som gir rett til tilleggs poeng.

§ 7-9. Tilleggs poeng for underrepresentert kjønn

Departementet kan bestemme at det for enkelte utdanninger gis 1 eller 2 tilleggs poeng for søkere av det kjønn som er klart underrepresentert blant studenter eller yrkesutøvere fra vedkommende utdanning.

§ 7-10. Tilleggs poeng for alder

(1) For søkere utenom kvote for førstegangsvitnemål som har vitnemål om bestått treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse, gis det 2 alders poeng pr. år fra og med det året søkeren fyller 20 år, maksimalt 8 poeng.

(2) For 23/5-søkere gis det 2 alders poeng pr. år fra og med det året søkeren fyller 24 år, maksimalt 8 poeng.

§ 7-11. Tilleggs poeng for høyere utdanning, ett år på folkehøgskole, siviltjeneste eller militær førstegangstjeneste

(1) Det gis 2 tilleggs poeng for *enten* et fullført studium eller samlet 60 studiepoeng ved universitet eller høyskole, *eller* ett år på en folkehøgskole med godkjent skoledokumentasjon, *eller* fullført militær førstegangstjeneste eller siviltjeneste.

(2) Et fullført halvårig studium eller 30 studiepoeng gir 1 tilleggs poeng.

(3) Det gis maksimalt 2 tilleggs poeng etter denne bestemmelsen.

§ 7-12. Rangering av søkere som ikke kan poengberegnes

(1) Kvalifiserte søkere som ikke kan poengberegnes, må rangeres i forhold til poengberegnete søkere ved hjelp av en skjønnsmessig vurdering. For å få tilbud om opptak kreves det likeverdige ferdigheter og kunnskaper med søkere som får tilbud om opptak etter rangering på grunnlag av poengberegning.

(2) Ved vurderingen skal det tas hensyn til om søkeren har et opptaksgrunnlag og en fagsammensetning som er likeverdig med det som gir grunnlag for tilleggspoeng for realfag for søkere som kan poengberegnes.

(3) Opptaksorganet skal ved vurderingen legge vekt på søkerens reelle kvalifikasjoner for studiet, herunder søkerens norskkunnskaper.

§ 7-13. Rangering på grunnlag av særskilt vurdering

(1) Grunnlag for opptak etter særskilt vurdering kan være at annet morsmål enn norsk, sykdom, funksjonshemming eller andre spesielle forhold gir grunn til å anta at søkerens karakterpoengsum etter bestemmelsene i §§ 7-5 til 7-7 ikke gir et riktig bilde av søkerens kvalifikasjoner.

(2) Søkere som ønsker å bli vurdert etter denne bestemmelsen, må be om dette i søknaden og legge ved egen begrunnelse og dokumentasjon av de forhold som anføres.

(3) Forhold som nevnt over gir ikke i seg selv rett til studieplass. For å få tilbud om opptak kreves det likeverdige ferdigheter og kunnskaper med søkere som får tilbud om opptak etter §§ 7-1 til 7-12 og § 7-14.

(4) For studier med opptaksprøve kommer denne bestemmelsen til anvendelse for så vidt tilbud om opptaksprøve eller endelig rangering helt eller delvis bygger på poengberegning etter §§ 7-1 til 7-12.

(5) Søkere som ikke får tilbud om opptak etter disse reglene, skal rangeres etter reglene i hhv. §§ 7-1 til 7-12 og § 7-14.

§ 7-14. Rangering på grunnlag av opptaksprøve

(1) Søkere til studier som etter §§ 4-4, 4-9 og 4-10 har opptaksprøve som spesielt opptakskrav kan rangeres på en av følgende måter:

- Etter §§ 7-1 til 7-13 alene
- På grunnlag av opptaksprøve alene
- På grunnlag av både §§ 7-1 til 7-13 og opptaksprøve.

(2) Departementet fastsetter hvilket alternativ som skal brukes for de enkelte studier. Kvote for førstegangsvitnemål, jf. § 7-2, gjelder med mindre departementet har fastsatt unntak, jf. § 7-2 femte ledd.

Kapittel 8. Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom Samordna opptak

§ 8-1. Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom Samordna opptak

(1) Reglene for nasjonal klagenemnd gjelder klager over enkeltvedtak i den nasjonale opptaksmodellen (NOM) for grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler som organiseres av Samordna opptak (SO).

(2) Reglene for nasjonal klagenemnd gjelder ikke vedtak om opptak på grunnlag av realkompetanse og vedtak om unntak fra krav om generell studiekompetanse, jf. § 3-6 i lov om universiteter og høyskoler. Forskriften gjelder heller ikke for klager på vurdering av spesielle opptakskrav som omfatter ferdigheter eller opptaksprøver etter nærmere regler fastsatt av institusjonen. Klager på slike vedtak behandles i samsvar med den klageordning som er etablert ved det enkelte lærested.

§ 8-2. Klagenemndas oppnevning og sammensetning

- (1) Klagenemnda oppnevnes av departementet.
- (2) Klagenemnda skal ha sju medlemmer og slik sammensetning:
 - a) En leder og nestleder som skal fylle de lovbestemte krav til lagdommere.
 - b) Tre medlemmer, hvorav en skal oppnevnes som nestleder, jf. kravet over, og deres varamedlemmer fra de institusjoner forskriften gjelder for.
 - c) Ett medlem med personlig varamedlem fra forvaltningsområdet for videregående opplæring.
 - d) To medlemmer og deres varamedlemmer foreslått av representative studentorganisasjoner.
- (3) Studentrepresentantene oppnevnes normalt for to år.
- (4) Sekretariatet for klagenemnda skal ligge i Samordna opptak.

§ 8-3. Klagenemndas avgjørelse

- (1) Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller nestlederen og minst fire andre medlemmer, herav en studentrepresentant, er til stede.
- (2) Klagenemndas vedtak kan ikke påklages.

Kapittel 9. Overgangsregler

§ 9-1. Generell studiekompetanse etter tidligere ordninger

- (1) Søkere som iht Reform 94 har bestått 3-årig videregående opplæring med grunnkurs, VKI og VKII, eller bestått fagopplæring med fagbrev/svennebrev, eller er 23/5-søkere, og som har følgende fag, bestått med karakteren 2 eller bedre, fra videregående opplæring (Reform 94):
 - norsk (14)
 - engelsk (5)
 - matematikk (5)
 - naturfag (5)
 - samfunnsfag (6), som omfatter nyere historie (4) og samfunnslære (2),har generell studiekompetanse. Fagene er oppgitt med gjennomsnittlig uketimetall i parentes.
- (2) For søkere som har lest norsk og samisk med respektive (11)+(11) uketimer, gjelder ikke kravet om 14 uketimer norsk.
- (3) Søkere som har bestått 2-årig teknisk fagskole etter rammeplan fastsatt av departementet 1998/1999 oppfyller kravene til generell studiekompetanse.
- (4) Søkere som har fullført og bestått 3-årig videregående opplæring, studieretning for allmenne fag eller studieretning for handels- og kontorlag, har generell studiekompetanse. Tilsvarende gjelder for søkere som har bestått examen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas.
- (5) Grunnkurs, VKI og VKII i studieretning for handels- og kontorlag med bestått i fagene norsk, matematikk, regnskapslære, engelsk, sosialøkonomi og organisasjonslære, tilsvarende fagkravene i norsk, engelsk, matematikk og samfunnsfag, jf. bokstav a.
- (6) For søkere som våren 1992 eller tidligere har avlagt eksamen eller delprøver i samfunnsfag ved studieretning for allmenne fag, blir 5 uketimer godkjent. Dette kan omfatte geografi, historie og samfunnslære eller samfunnskunnskap.
- (7) Søkere som før 1. juni 1997 er tatt opp til, eller kan dokumentere å ha fått en vurdering av sitt opptaksgrunnlag ved et universitet eller en vitenskapelig høyskole på grunnlag av annen høvelig utdanning (tidligere Vei I-, II- og III-vurderinger), eller er tatt opp med hjemmel i § 4 bokstav b punkt 20 i tidligere forskrift 12. desember 1991 nr. 812 om opptak til regionale høyskoler, har generell studiekompetanse.

(8) For søkere med 3-årig videregående opplæring fra Oslo By Steinerskole til og med 2004 og fra øvrige Rudolf Steinerskoler til og med 2005, gjelder at det skal vurderes individuelt om de fyller kravene til generell studiekompetanse.

§ 9-2. Overgangsregler om rangering

Omregningstabell for søkere med vitnemål fra norsk gymnas med bokstavkarakterer:

S = 6, M = 5, G = 4, T = 4, Ng = 2

Kapittel 10. Ikrafttredelse

§ 10-1. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2009 og gjelder fra og med opptak til studieåret 2009/2010. Fra samme dato oppheves følgende forskrift:

- Forskrift 10. oktober 2005 nr. 1191 om opptak til universiteter og høyskoler.

For opptak til våren 2009 gjelder imidlertid forskrift 10. oktober 2005 nr. 1191 om opptak til universiteter og høyskoler, inntil opptaket er avsluttet.